

موانع اجرای روش‌های نوین تدریس درس تربیت بدنی از دیدگاه دبیران تربیت بدنی آموزشگاه‌های دولتی استان ایلام

ابوالفضل فراهانی^۱، مجید سلیمانی^۲

استاد مدیریت ورزشی دانشگاه پیام نور farahani@pnu.ac.ir

کارشناس ارشد تربیت بدنی

تاریخ پذیرش: ۹۱/۰۶/۲۲

تاریخ دریافت: ۹۱/۰۲/۲۹

چکیده: هدف از انجام این تحقیق شناسایی موانع اجرای روش‌های نوین فعال تدریس تربیت بدنی از دیدگاه دبیران مرد و زن آموزشگاه‌های دولتی استان ایلام است. تحقیق حاضر از نوع توصیفی (پیمایشی) و به شکل میدانی است. جامعه آماری تحقیق کلیه دبیران تربیت بدنی زن و مرد (۲۲۰ نفر) استان ایلام است، که از این میان تعداد ۱۴۰ نفر به عنوان نمونه آماری و به صورت تصادفی ساده انتخاب شدند. ابزار اندازه‌گیری در این تحقیق پرسش‌نامه استاندارد است. روایی پرسش‌نامه با استفاده از نظر کارشناسان و صاحب‌نظران رشته تربیت بدنی مورد بررسی قرار گرفت و تأیید شد. پایایی پرسش‌نامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۹ برآورد گردید. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی و آمار استنباطی آزمون‌های آنالیز واریانس یک راهه، آزمون مجذور خی، آزمون t، و ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. نتایج پژوهش نشان داد که بین دیدگاه دبیران تربیت بدنی استان ایلام در مورد شناخت موانع اجرای روش‌های نوین تدریس تفاوت معنادار وجود ندارد. همچنین بین برگزاری دوره‌های ضمن خدمت روش‌های تدریس فعال و به‌کارگیری این روش‌ها رابطه مثبت و معناداری وجود دارد ($p < 0.05$). به‌علاوه بین مدرک تحصیلی دبیران و به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس رابطه مثبت و معناداری مشاهده گردید ($p < 0.05$). نتایج تحقیق حاکی از آن است که بین سابقه تدریس و به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس رابطه منفی و معناداری وجود دارد ($p < 0.05$). همچنین بین دیدگاه دبیران زن و مرد استان ایلام در به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس تفاوتی وجود ندارد.

واژگان کلیدی: موانع، روش‌های نوین تدریس، دبیران تربیت بدنی، روش‌های فعال تدریس

The Recognition of the Obstacles of Performing New Methods of PE. Training in Schools; According to Teachers View in Ilam

A. Farahani¹, M. Solymani²

¹Professor Payame Noor Uni.

²M.A. in Physical Educatio

Abstract: The purpose of this research is to study and recognize the obstacles of performing the new methods of Ph. Ed. training according to male and female teachers in schools located in Ilam province. This research is descriptive and practical. The statistical community consists of all the male and female teachers (220 teachers) from four districts of Ilam educational organization from which 140 teachers were chosen randomly as samples. Questionnaires are used to collect data. The validity of questionnaire has been studied and proved by PE. experts. The reliability of questionnaire has been computed with Cronbach's Alpha. Descriptive statistics and inferential statistics (one-Way-ANOVA Test, Chi-Square Test, Pearson correlation, one sample T Test) are used to analysis the data. The results showed that the opinions of four districts teachers about the obstacles of using new methods in the level of ($p \leq 0.05$) are not meaningful and in the level of ($\alpha = 0.05$) there is a positive and meaningful relation between the in service education of these methods and applying them and there is a positive relation between the degree of the teachers and applying these new methods. It is also showed that there is a negative relation between the years of service and applying these new methods. And finally it is also showed that there is no much difference between the male and female teachers in relation to using these new methods.

Keywords: Obstacles, New methods teaching, Physical Education teacher.

۱- مقدمه

بحث از روش‌های یاددهی-یادگیری و تدریس معلمان در کلاس‌های درس یکی از مباحث اساسی و اصولی در حوزه تعلیم و تربیت است که توجه بسیاری از متخصصین تعلیم و تربیت، روش‌های تدریس، برنامه‌ریزی درسی و روان‌شناسی تربیتی را به خود جلب کرده است [۱].

نظام‌های آموزشی و فعالیت‌های حاکم بر آن، با توجه به پیشرفت جوامع، همواره دست‌خوش تغییر و تحول هستند و تحول آموزشی، خود معلول تحول اجتماعی و تحول علوم و فناوری است. سرعت تحول نظام‌های آموزشی آن چنان سریع است که هر چند سال یک بار در ساختار نظام آموزشی دگرگونی کلی ایجاد می‌شود. کسب علوم و فنون پیچیده در سایه روش‌های آموزشی پیچیده امکان‌پذیر است. به این سبب وظیفه و مسئولیت معلم، امروزه نسبت به گذشته سنگین‌تر و پیچیده‌تر است. دیگر نمی‌توان با روش‌های سنتی جامعه و افراد آن را به سوی یک تحول پیچیده و پیشرفته سوق داد. در دنیای امروز، فعالیت در مدرسه و آموختن، خود بخش عظیمی از زندگی انسان‌ها شده است، دیگر نمی‌توان با طرز تلقی گذشته به شاگرد و تربیت او نگرست، چراکه اگر شاگردان بتوانند در حین آموزش و پرورش استعدادهایشان را شکوفا سازند و پیوسته احساس موفقیت کنند و در مدرسه فرصت بررسی مسائل شخصی و اجتماعی‌شان را داشته باشند، به راحتی می‌توانند ارزش‌های اجتماعی و فرهنگی شایسته خود را به دست آورند و از احساس بی‌کفایتی و بیگانگی اجتماعی که معمولاً ناشی از عملکرد ناصحیح معلمان در مدرسه است، در امان باشند [۲].

در روند تعلیم و تربیت، روش‌های فعال تدریس به منزله ابزارهای کار معلمان تلقی می‌گردد، هر اندازه که با روش‌های متفاوت آشنا باشیم ابزارهای متعددی را در اختیار خواهیم داشت. لذا توسط این ابزارهاست که می‌توان محتوا و مواد دل‌خواه را با عامل زمان و مکان در اختیار دانش‌آموزان قرار داد [۳].

روش‌های فعال تدریس جزو مهارت‌های حرفه‌ای معلمان محسوب می‌شود و هنر معلم در کیفیت انتخاب و اجرای آنهاست. از آنجا که اطلاعات و توانایی‌های افراد متفاوت است. امروزه روش‌های فعال تدریسی که بتواند فعالیت‌های دانش‌آموزان را تقویت و یادگیری را به یک

جریان دو سویه تبدیل کند، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در روش‌های تدریس فعال، یادگیری بیشتر به صورت یک فرایند در نظر گرفته می‌شود. در روش‌های تدریس فرآیندی که به روش‌های فعال، اکتشافی و ارگانیک شهرت دارند، نقش اصلی به یادگیرنده واگذار می‌شود، اوست که با کوشش جسمی، عاطفی و عقلی خود در فرآیند یادگیری درگیر می‌شود. در این روش‌ها معلم بیشتر در نقش تسهیل‌کننده و ایجادکننده فرصت‌های مناسب برای یادگیری ظاهر می‌شود [۴]. حاصل روش‌های فعال تدریس، یادگیری اثربخش و اکتشافی است که دانش‌آموزان با راهنمایی معلم به آن دست می‌یابند. ولی متأسفانه امروزه اغلب فرایندهای آموزشی، آثار و اهداف مورد نظر یادگیری را به دست نمی‌آورند و کلاس محل تکثیر دانش و اطلاعات می‌شود و معلم می‌کوشد کلیه مفاهیم را در ذهن دانش‌آموزان انبار کند و خلاقیت، نوآوری و رشد استعدادهای آنان را نادیده بگیرد که چنین یادگیری نیز پایدار نخواهد ماند [۵].

امروزه برنامه‌های تربیت بدنی به‌عنوان زیر ساختار نظام تعلیم و تربیت به کمک دستاوردهای علوم پزشکی، زیست‌شناسی، جامعه‌شناسی و روان‌شناسی نقش اساسی در تأمین سلامت جوامع ایفا کرده است. نقش تربیت بدنی به‌عنوان یکی از عوامل تأمین‌کننده سلامت جسمی و روانی جامعه دانش‌آموزان امری بدیهی است. تربیت بدنی در برنامه مدرسه نقش منحصر به فرد دارد و تنها برنامه‌ای است که فرصت‌های لازم را برای دانش‌آموزان برای رشد و یادگیری مهارت‌های حرکتی، توسعه، آمادگی و کسب دانش لازم درباره فعالیت بدنی فراهم می‌کند (سازمان ملی ورزش و تربیت بدنی آمریکا ۱۹۹۹ به نقل از شفیع نیا، [۶].

یکی از فرایندهای مهم در آموزش و پرورش فعالیت‌های یاددهی - یادگیری معلم و روش‌های تدریس اوست. در هر نظام آموزش و پرورش هدف تربیتی و آموزشی در نهایت به‌وسیله معلم تحقق می‌یابد.

محتوای دروس، موضوع‌های علمی، الگوهای تربیتی و رفتاری همه و همه به‌وسیله معلم به دانش‌آموز منتقل می‌شود. در فرایند آموزش، یادگیری از طریق تدریس

¹National Association for Sport and Physical Education

است، به روشنی مشخص نیستند، نیاز به تحقیق در این زمینه بیش از هر زمان دیگر احساس می‌شود. چرا که به مسئولین و دست‌اندرکاران در امر ورزش و تربیت بدنی آموزش و پرورش کمک می‌کند تا با شناخت موانع و مشکلاتی که بر سر راه تدریس این درس وجود دارد، بتوانند راه کارهای مناسب را جهت برطرف کردن این موانع و مشکلات اتخاذ نمایند و زمینه مناسبی را فراهم کنند تا دبیران بیشتر از روش‌های فعال تدریس استفاده نمایند و از این رهگذر گام‌های مؤثری در جهت تحقق اهداف آموزشی تربیت بدنی برداشته شود.

۲- روش تحقیق

تحقیق حاضر توصیفی (پیمایشی) است که به شکل میدانی به اجرا درآمد. جامعه آماری تحقیق را تمام دبیران تربیت بدنی مرد و زن شاغل در آموزشگاه‌های دولتی ایلام و شهرستان‌های تابعه در سال تحصیلی ۸۸-۸۹ شامل می‌شود که مجموعاً تعداد ۲۲۰ نفر را در بر می‌گیرد. روش نمونه‌گیری در این تحقیق تصادفی ساده است. با توجه به حجم جامعه آماری، حجم نمونه آماری با روش مورگان ۱۴۰ نفر است. براین اساس تعداد نمونه در هر ناحیه به قرار جدول ۱ است:

جدول ۱- توزیع جامعه (N) و نمونه (n) آماری دبیران تربیت بدنی ایلام و شهرستان‌های تابعه به تفکیک جنسیت

شهر	زن		مرد		کل	
	n	N	n	N	n	N
ایلام	۲۳	۱۵	۲۷	۱۷	۵۰	۳۲
آبدانان	۲۲	۱۴	۱۳	۸	۳۵	۲۲
ایوان	۱۶	۱۴	۱۹	۸	۳۵	۲۲
چرداول	۱۰	۶	۲۰	۱۳	۳۰	۱۹
دره‌شهر	۱۳	۶	۱۷	۱۳	۳۰	۱۹
دهلران	۱۱	۷	۱۴	۹	۲۵	۱۶
مهران	۶	۴	۹	۶	۱۵	۱۰
کل	۱۰۱	۶۶	۱۱۹	۷۴	۲۲۰	۱۴۰

صورت می‌گیرد. تدریس عبارت است از تعامل یا رفتار متقابل معلم و دانش‌آموز بر اساس طرح منظم و هدف دار معلم و برای ایجاد تغییر رفتار دانش‌آموز [۱]. یکی از مشکلات مهم و اساسی در نظام آموزش و پرورش به‌خصوص نظام آموزش کشور ما، عدم استفاده از روش‌های تدریس فعال و وجود موانع و مشکلاتی که بر سر راه این روش‌های تدریس در آموزش است. به همین سبب کیفیت آموزشی از سطح مطلوبی برخوردار نبوده و دانش‌آموزان نسبت به ادامه تحصیل، علاقه‌مندی چندانی از خود نشان نمی‌دهند [۷]. یکی از عوامل افت تحصیلی را نامتناسب بودن روش‌های تدریس و عدم امکانات آموزشی با محتوای برنامه‌ها می‌داند. نظریه‌های موجود و یافته‌های تحقیقات انجام شده، گواه این مطلب است که دانش‌آموزانی که با فرایند یاددهی-یادگیری فعال، آموزش دیده‌اند نسبت به سایر دانش‌آموزان پیشرفت تحصیلی بهتری دارند [۸].

مدیریت کلاس‌های تربیت بدنی برای ارائه روش تدریس بهتر با سایر کلاس‌ها بسیار متفاوت است. زیرا مدیریت و سازمان‌دهی این کلاس‌ها به فضا، تخصص امکانات ورزشی وابسته است به‌ویژه در شرایط و امکانات موجود در مدارس کشور، شناخت و حل مشکلات و مسائل تربیت بدنی برای ارائه یک روش تدریس بهتر، امری ضروری است [۹].

تربیت بدنی به‌عنوان یک ابزار تربیتی با تمرکز همه نیروی خود در اکتشاف، خلاقیت، اندیشه، پیشرفت در مشکل‌گشایی، شیوه ادراک، کمک به یادگیری، ایجاد اعتماد به نفس، تصویر خود و خود ارزیابی بهینه می‌تواند نقش خود را ایفا کند. تندرستی، قدرت و زنده‌دلی از عوامل اصلی زندگی عالی هستند.

بنابراین، تربیت بدنی با کمک به داشتن بدنی سالم و قوی که پایه‌های یک زندگی متعادل هستند با ارزش‌های بالا در ارتباط است.

اگر تربیت بدنی نتواند برای دستیابی به این ارزش‌ها برای دانش‌آموزان فرصت‌هایی فراهم آورد، هیچ‌بخش دیگری از مواد درسی نمی‌تواند این کاستی را جبران نماید [۱۰]. با توجه به اهمیت روش‌های نوین تدریس و نیز با توجه به این که مسائل و عوامل عدیده‌ای که بر اجرای درس تربیت بدنی در مدارس کشور تأثیرگذار

۲-۱- ابزار اندازه‌گیری

ابزار اندازه‌گیری در تحقیق یک پرسش‌نامه استاندارد بود. پایایی پرسش‌نامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۸۹/۰ اعتباریابی شده است و از نظر روایی به تأیید شش تن از استادان صاحب‌نظر رسیده است.

قسمت اول پرسش‌نامه ویژگی‌های فردی (شامل: سن، سابقه خدمت، محل خدمت و سطح تحصیلات) افراد نمونه را بررسی می‌کند. قسمت دوم پرسش‌نامه، مشتمل بر ۵۳ سؤال است که به شناسایی موانع مختلف موجود در اجرای روش‌های فعال تدریس از دیدگاه معلمان تربیت بدنی استان ایلام و شهرستان‌های تابعه می‌پردازد. پرسش‌نامه از نوع بی‌نام و سوالات آن از نوع بسته پاسخ است که براساس مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت تنظیم گردید و شامل پنج طیف (بسیار زیاد، زیاد، متوسط، کم و بسیار کم) است که به ترتیب به هر پاسخ از بسیار زیاد تا بسیار کم نمره (۵، ۴، ۳، ۲، ۱) اختصاص می‌یابد، که در این پرسش‌نامه حداقل نمره ۵۳ امتیاز و حداکثر نمره ۲۶۵ امتیاز تعلق می‌گیرد.

۲-۲- روش آماری

پس از جمع‌آوری اطلاعات و داده‌ها از نرم‌افزار SPSS و پیرایش ۱۳ جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شد. جهت شناسایی موانع اجرای روش تدریس نوین درس تربیت بدنی از دیدگاه دبیران از آمار توصیفی و با توجه به نوع داده‌ها و روش‌های آماری وابسته برای مقایسه میانگین دیدگاه‌های جامعه آماری تحقیق از t استیودنت و ANOVA یک طرفه استفاده شده است.

۳- نتایج و بحث

در این مبحث، ابتدا پاسخ به سوالات تحقیق و سپس نتیجه آزمون فرضیه‌ها ارائه می‌شود.

۳-۱- سوالات

در پاسخ گویی به سوالات در بخش موانع مربوط به معلم، مرتبط بودن مدرک تحصیلی، با ۵۸۸ امتیاز، در بخش مربوط به یادگیرنده، علاقه دانش‌آموز به درس تربیت بدنی با ۵۹۹ امتیاز، در بخش مربوط به برنامه‌ریزی آموزشی، عدم وجود دستورالعمل مشخص برای تدریس با ۵۵۰ امتیاز، و در بخش مربوط به امکانات آموزشی، کمبود امکانات با ۵۹۵ امتیاز بالاترین درصدها را به خود اختصاص داده‌است.

۲-۳- آزمون فرضیه‌ها

بین دیدگاه دبیران تربیت بدنی استان ایلام و شهرستان‌های تابعه در ارتباط با شناخت موانع مربوط به یاددهنده (معلم) و به‌کارگیری روش‌های تدریس فعال تفاوت وجود ندارد. همان‌طور که مشاهده می‌شود مقدار $(p=0/379)$ به لحاظ آماری معنی‌دار نیست و حاکی از آن است که بین هیچ یک از مناطق آموزش و پرورش استان ایلام و شهرستان‌های تابعه از نظر شناخت موانع مربوط به معلم (یاددهنده) در به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس تفاوت معناداری وجود ندارد.

جدول ۲- نتایج آزمون آنالیز واریانس یک راهه درمورد شناخت موانع مربوط به معلم

P	F	میانگین	df	شاخص آماری	
				منبع پراکندگی	موانع مربوط به:
۰/۳۸	۱/۰۲	۰/۲۶	۳	بین گروه‌ها	معلم
		۰/۲۵	۱۲۵	درون گروه‌ها	
۰/۶۷	۰/۵۲	۰/۲۱	۳	بین گروه‌ها	دانش‌آموز
		۰/۴	۱۲۵	درون گروه‌ها	
۰/۱۱	۲/۰۲	۰/۹۵	۳	بین گروه‌ها	برنامه‌ریزی
		۰/۴۷	۱۲۵	درون گروه‌ها	
۰/۸۸	۰/۲۶	۰/۱۲	۳	بین گروه‌ها	امکانات
		۰/۵۵	۱۲۵	درون گروه‌ها	

این دیدگاه دبیران تربیت بدنی استان ایلام و شهرستان‌های تابعه در ارتباط با شناخت موانع مربوط به یادگیرنده (دانش‌آموز) و به‌کارگیری روش‌های تدریس فعال تفاوت وجود ندارد. همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود مقدار $(p = 0/67)$ در سطح $p \leq 0/05$ به لحاظ آماری معنی‌دار نیست و حاکی از آن است که بین هیچ یک از نواحی چهارگانه آموزش و پرورش از نظر شناخت موانع مربوط به دانش‌آموز (یادگیرنده) در به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس تفاوت معناداری وجود ندارد. بین دیدگاه دبیران تربیت بدنی استان ایلام در ارتباط با شناخت موانع مربوط به برنامه‌ریزی آموزشی و به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس تفاوت وجود ندارد.

همان‌طور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، مقدار ضریب همبستگی پیرسون (۰/۵۷۴) نشان می‌دهد که بین میزان شرکت در دوره‌های ضمن خدمت فعال و به‌کارگیری این روش‌ها، رابطه معنادار و مثبتی وجود دارد. بین میزان به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس و مدرک تحصیلی دبیران تربیت بدنی استان ایلام و شهرستان‌های تابعه رابطه وجود ندارد. اطلاعات مربوط در جدول ۵ ملاحظه شد مقدار (p=۰/۰۱) در سطح (p<۰/۰۵) به لحاظ آماری معنادار است و حاکی از آن است که بین مدرک تحصیلی و به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس رابطه معناداری وجود دارد. یعنی به تناسب افزایش سطح مدرک تحصیلی دبیران تربیت بدنی، به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس هم بیشتر است. بر اساس نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون (جدول ۶)، میزان ارتباط بین مدرک تحصیلی و به‌کارگیری روش‌های تدریس فعال با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون ۰/۴۹ است، که ارتباطی معنی‌دار است. بین سطوح سابقه تدریس و میزان به‌کارگیری روش‌های تدریس فعال رابطه وجود ندارد. در این رابطه، برای بررسی از یک جدول توافقی (جدول ۷) که سوابق خدمتی و میزان به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس را نشان می‌دهد استفاده شد.

جدول ۵- نتایج آزمون مجذور خی در مورد مدرک تحصیلی و به‌کارگیری روش‌های فعال

شاخص آماری متغیر	مقدار آماره	p
مدرک تحصیلی	۲۳/۲۵	۰/۰۰۱

جدول ۶- ضریب همبستگی پیرسون، بین مدرک تحصیلی و به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس

شاخص آماری متغیر	ضریب همبستگی پیرسون	p
مدرک تحصیلی	۰/۴۹	۰/۰۰۱

اطلاعات این جدول نشان می‌دهد که همراه با افزایش سابقه خدمت دبیران تربیت بدنی استان ایلام و شهرستان‌های تابعه و میزان به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس رابطه معکوس وجود دارد، یعنی هر چه سابقه بالاتر می‌رود میزان به‌کارگیری روش‌های تدریس فعال

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود مقدار (p=۰/۱۱۴) در سطح $p \leq 0/05$ به لحاظ آماری معنی‌دار نیست و حاکی از آن است که بین هیچ یک از مناطق آموزش پرورش استان ایلام و شهرستان‌های تابعه از نظر شناخت موانع مربوط به برنامه‌ریزی آموزشی در به‌کارگیری روش‌های تدریس فعال تفاوت معناداری وجود ندارد. هم‌چنین، بین دیدگاه دبیران تربیت بدنی استان ایلام و شهرستان‌های تابعه در ارتباط با شناخت موانع موجود و به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس در زمینه امکانات آموزشی و کمک آموزشی تفاوت وجود ندارد.

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده شد مقدار (p= ۰/۸۸) در سطح $p \leq 0/05$ به لحاظ آماری معنی‌دار نیست. این یافته‌ها حاکی از آن است که بین هیچ‌یک از مناطق آموزش و پرورش استان ایلام و شهرستان‌های تابعه از نظر شناخت موانع مربوط به امکانات آموزشی و کمک آموزشی در به‌کارگیری روش‌های تدریس فعال تفاوت معناداری وجود ندارد. بین میزان شرکت در دوره‌های ضمن خدمت روش‌های تدریس فعال و به‌کارگیری روش‌های تدریس فعال رابطه وجود ندارد.

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده شد مقدار (p=۰/۰۰۱) در سطح $p \leq 0/05$ به لحاظ آماری معنادار است و حاکی از آن است که بین میزان شرکت در دوره‌های ضمن خدمت و به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس رابطه معناداری وجود دارد. یعنی به تناسب افزایش میزان شرکت در دوره‌های ضمن خدمت روش تدریس فعال، به‌کارگیری این روش‌ها هم بیشتر است.

جدول ۳- نتایج آزمون مجذور خی میزان شرکت در دوره‌ها و به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس

شاخص آماری متغیر	N	مقدار آماره	p
میزان شرکت	۱۲۹	۶۵/۲۵	۰/۰۰۱

جدول ۴- ضریب همبستگی پیرسون، بین دوره‌های ضمن خدمت و به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس

شاخص آماری متغیر	ضریب همبستگی پیرسون	p
میزان شرکت	۰/۵۷۴	۰/۰۰۱

کاهش می‌یابد. همان‌طور که در جدول ۸ مشاهده می‌شود مقدار $(p \leq 0/01)$ در سطح $(p \leq 0/05)$ به لحاظ آماری معنادار می‌باشد و حاکی از آن است که بین سطوح سابقه تدریس و به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۷- رابطه بین سوابق خدمتی و میزان به‌کارگیری روش‌های تدریس با توجه به فراوانی (f_i) و درصد (%)

کل	میزان به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس				سوابق خدمتی (سال)
	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	
۳۳	۱۷	۱۴	۲	۰	f_i
۲۵/۶	۱۳/۲	۱۰/۹	۱/۶	۰/۰۰	%
۳۸	۱۶	۱۳	۷	۲	f_i
۲۹/۵	۱۲/۴	۱۰/۱	۵/۴	۱/۶	%
۲۹	۳	۶	۹	۱۱	f_i
۲۲/۵	۲/۳	۴/۷	۷	۸/۵	%
۲۹	۱	۴	۱۳	۱۱	f_i
۲۲/۵	۰/۸	۳/۱	۱۰/۱	۸/۵	%
۱۲۹	۳۴	۴۵	۳۱	۱۹	f_i
۱۰۰	۲۶/۴	۳۴/۹	۲۴	۱۴/۷	%

سابقه تدریس و میزان به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس رابطه معنادار و منفی وجود دارد، یعنی به تناسب افزایش سابقه تدریس میزان به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس کمتر شده است. میزان به‌کارگیری روش‌های تدریس فعال در بین دبیران تربیت بدنی زن و مرد استان ایلام و شهرستان‌های تابعه تفاوت ندارد. هم‌چنین، برای مقایسه بین دو گروه مستقل در داده‌های پارامتریک از آزمون t مستقل (برای دو گروه) استفاده شد.

همان‌طور که در اطلاعات جدول ۱۰ مشاهده می‌شود، میانگین‌های به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس در بین دبیران تربیت بدنی زن و مرد اختلاف چندانی با هم ندارند و نیز مقدار $(p=0/۳۳)$ در سطح $(p \leq 0/05)$ به لحاظ آماری معنی‌دار نیست و حاکی از آن است که بین دبیران زن و مرد تربیت بدنی استان ایلام در میزان به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس تفاوتی وجود ندارد.

جدول ۱۰- نتایج آزمون t، مقایسه به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس بین دبیران مرد و زن

p	میانگین	فراوانی	شاخص آماری متغیر	
			میزان به‌کارگیری روش‌ها	زن
۰/۳۳	۶۹/۳۷	۶۷	مرد	۶۲

سایر نتایج بدین شرح است:

۱- یافته‌های تحقیق نشان داد که از دیدگاه دبیران تربیت بدنی ایلام و شهرستان‌های تابعه، همه موانع ذکر شده در پرسش‌نامه از اهمیت بالایی برخوردار بودند، در بین موانع مربوط به معلم مرتبط بودن مدرک تحصیلی با درس تربیت بدنی، آشنایی با دانش روش‌های فعال تدریس، میزان شرکت در دوره‌های ضمن خدمت، آشنایی با یافته‌های مربوط به آموزش و یادگیری درس تربیت بدنی از اهمیت بالاتری برخوردار بودند.

۲- یافته‌های تحقیق نشان داد که از دیدگاه دبیران تربیت بدنی ایلام و شهرستان‌های تابعه در بین موانع مربوط به دانش آموز، علاقه‌مندی دانش‌آموزان به کلاس درس تربیت بدنی از اهمیت بالایی برخوردار بود. به‌علاوه، اعتقاد دانش‌آموزان به نتایج مثبت کلاس درس تربیت بدنی، داشتن انگیزه کافی در دانش‌آموزان برای یادگیری بیشتر و آمادگی روانی و جسمانی در دانش‌آموزان از اهمیت بالایی برخوردار بود.

جدول ۸- نتایج آزمون مجذور خی رابطه سابقه تدریس و به‌کارگیری روش‌های فعال

p	df	مقدار آماره	شاخص آماری متغیر
۰/۰۰۱	۹	۵۱/۵۱	مدرک تحصیلی

جدول ۹- نتایج ضریب همبستگی پیرسون، رابطه بین سابقه تدریس و به‌کارگیری روش‌های تدریس

p	ضریب همبستگی پیرسون	شاخص آماری متغیر
۰/۰۰۱	-۰/۶۳	سابقه تدریس

یعنی به تناسب افزایش سابقه تدریس، به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس کمتر می‌شود. هم‌چنین، برای این‌که پی بردن رابطه بین سابقه تدریس و میزان به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس چگونه رابطه‌ای است (مثبت یا منفی) از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. همان‌طور که اطلاعات جدول ۹ نشان داد، بین

وجود دارد. ۱۰- یافته‌های تحقیق بیانگر آن است که در میزان به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس در بین دبیران مرد و زن ایلام و شهرستان‌های تابعه، تفاوتی وجود ندارد. طبق یافته‌های تحقیق، در بخش موانع مربوط به معلم، مواردی همچون مرتبط نبودن مدرک تحصیلی، مدرک تحصیلی پایین، عدم شرکت در دوره‌های ضمن خدمت، سابقه خدمتی بالا و عدم آشنایی با دانش استفاده از روش‌های تدریس فعال از مهمترین موانعی بودند که مانع به‌کارگیری روش‌های تدریس فعال می‌شدند.

این یافته‌ها، نشان می‌دهد عوامل فوق در به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس نقش به‌سزایی دارند که با نتایج تحقیق استادان زیر هم‌خوانی دارد. در نتایج تحقیقاتی که توسط محققین زیر انجام شده، نیز این عوامل را به‌عنوان موانع تدریس در کلاس‌های تربیت بدنی می‌دانند؛ تابش (۱۳۷۵)، معماری (۱۳۷۹)، مهرمحمدی (۱۳۸۰)، خان محمدی (۱۳۸۵)، خاوری (۱۳۸۵) و در این زمینه، شعبانی بهار (۱۳۸۷) در تحقیقی که انجام داده بود مهمترین موانع مدیریت کلاس‌های تربیت بدنی را امکانات و معلمان دانسته است [۱، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵].

هم‌چنین، سجادی (۱۳۸۶) رضانی‌نژاد (۱۳۸۲) رضانی‌نژاد، همتی‌نژاد (۱۳۸۷) توماس (۲۰۰۶) در تحقیقات خود نیز بی تفاوتی دانش‌آموزان نسبت به کلاس‌های عملی تربیت بدنی را به‌عنوان موانع مدیریت کلاس‌های تربیت بدنی ذکر کرده‌اند [۲، ۹، ۱۶، ۱۷، ۱۸]. از بین موانع موجود در استفاه دبیران از روش‌های فعال تدریس به موانعی که مربوط به حوزه برنامه‌ریزی آموزشی می‌شود، اشاره شده است. همان‌طور که قبلاً اشاره شد، مهمترین این موانع عبارت بودند از؛ عدم وجود دستورالعمل مشخص برای تدریس، عدم نهادینه شدن روش‌های فعال تدریس در کلیه مقاطع تحصیلی درس تربیت بدنی، عدم پی‌گیری مسئولین و کارشناسان تربیت بدنی نسبت به آموزش بهینه تربیت بدنی، عدم الزام استفاده از روش‌های فعال تدریس تربیت بدنی و عدم وجود کتب متناسب با اهداف آموزشی درس تربیت بدنی است. در این زمینه سالمی (۱۳۸۱)، کاتبی (۱۳۸۱)، همتی‌نژاد (۱۳۸۴)، شفیع‌نیا (۱۳۸۶)، سپاسی و همکاران (۱۳۸۴)، خانمحمدی (۱۳۸۵)، خاوری (۱۳۸۵)، تونی‌روسی (۲۰۰۷)، تنی‌دواریا (۲۰۰۴)، استافن جی والترز (۲۰۰۸)

۳- یافته‌های تحقیق بیانگر آن بود که از دیدگاه دبیران تربیت بدنی استان ایلام، در بین موانع مربوط به برنامه‌ریزی آموزشی، موانعی مثل عدم وجود دستورالعمل مشخص برای تدریس، عدم نهادینه شدن روش‌های فعال تدریس در کلیه مقاطع تحصیلی درس تربیت بدنی، عدم پیگیری مسئولین و کارشناسان تربیت بدنی نسبت به آموزش بهینه تربیت بدنی، عدم الزام استفاده از روش‌های فعال تدریس تربیت بدنی و عدم وجود کتب درسی متناسب با اهداف تربیت بدنی از اهمیت بالایی برخوردار بودند.

۴- یافته‌های تحقیق نشان داد که از دیدگاه دبیران تربیت بدنی ایلام و شهرستان‌های تابعه، در بین موانع مربوط به امکانات آموزشی و کمک آموزشی به ترتیب، کمبود فضای آموزشی، کمبود وسایل مورد نیاز در امر آموزش، کمبود زمان تدریس و کمبود منابع آموزشی درس تربیت بدنی از اهمیت بالایی برخوردار بودند.

۵- یافته‌های تحقیق حاکی از آن است که بین دبیران تربیت بدنی ایلام و شهرستان‌های تابعه، در ارتباط با شناخت موانع مربوط به معلم و به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس هم‌چنین موانع مربوط به دانش‌آموز و به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس تفاوتی وجود ندارد. ۶- نتایج تحقیق نشان داد که بین دبیران تربیت بدنی ایلام و شهرستان‌های تابعه، در ارتباط با شناخت موانع مربوط به برنامه‌ریزی آموزشی و به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس تفاوتی وجود ندارد.

۷- نتایج تحقیق نشان داد که بین دبیران تربیت بدنی ایلام و شهرستان‌های تابعه، در ارتباط با شناخت موانع مربوط به امکانات آموزشی و کمک آموزشی و به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس تفاوتی وجود ندارد.

۸- نتایج تحقیق حاکی از آن است که بین میزان شرکت در دوره‌های ضمن خدمت روش‌های تدریس فعال و به‌کارگیری این روش‌ها و بین مدرک تحصیلی دبیران و میزان به‌کارگیری روش‌های تدریس فعال رابطه معناداری وجود دارد.

۹- نتایج آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن نشان داد که بین سطوح سابقه تدریس دبیران تربیت بدنی آموزشگاه‌های دولتی ایلام و شهرستان‌های تابعه و به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس رابطه معنادار و منفی

23-James F. Sallis, Thomas L. McKenzie, Journal Article Excerpt, Assessing District Administrators Perceptions of Elementary School Physical Education, 2006.

۲۴- مالکی گندمانی علیرضا، بررسی مشکلات مدیریت کلاس‌های تربیت بدنی از دیدگاه معلمان شهرستان رشت، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه رشت، ۱۳۸۱.

۲۵- رشیدی محمد، بررسی وضعیت درس تربیت بدنی در آموزشگاه‌های پسرانه و دخترانه آموزش و پرورش شهر سمنان از دیدگاه مدیران و معلمان تربیت بدنی، مجموعه خلاصه پایان‌نامه‌های رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی وزارت علوم تحقیقات و فناوری. ناشر امید دانش، چاپ اول، زمستان ۱۳۸۱.

۲۶- طبائی سیدجعفر، بررسی نحوه اجرای درس تربیت بدنی در مدارس متوسطه نظام جدید مناطق ۱۹ گانه تهران. مجموعه خلاصه پایان‌نامه‌های رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی وزارت علوم تحقیقات و فناوری. ناشر امید دانش، چاپ اول، زمستان ۱۳۸۱.

۲۷- عباسی نیا عباس، بررسی وضعیت موجود درس تربیت بدنی و ورزش مدارس شهرستان بندر انزلی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران، ۱۳۷۳.

۲۸- اسدی سیدشهرام، مشکلات به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس استقرایی، بدیعه پردازی، دریافت مفهوم و ایفای نقش در پایه ابتدایی شهرستان شهرضا، طرح تحقیقاتی، اصفهان شهرستان شهرضا، شورای تحقیقات آموزش و پرورش، ۱۳۸۴.

۲۹- سرمدی انصار حسین، بررسی و شناسایی عوامل مؤثر بر استفاده دبیران از روش‌های فعال تدریس و رابطه این عوامل با عملکرد آموزشی آنان در دبیرستان‌های شهرستان اهواز، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، ۱۳۸۲.

رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی تهران ۱۳۸۳.

۱۵- مهرمحمدی محمود، بررسی علل افت تحصیلی دانش آموزان. فصلنامه تعلیم و تربیت، نشریه پژوهشکده تعلیم و تربیت، ویژه نامه روش‌های تدریس، سال هفدهم، شماره ۱، ۱۳۸۰.

۱۶- رضانی نژاد رحیم، بررسی سه جنبه از مشکلات اداره کلاس‌های تربیت بدنی است که با توجه به ماهیت توصیفی، پایان‌نامه (کارشناسی ارشد)-دانشگاه گیلان، ۱۳۸۲.

۱۷- فراهانی ابوالفضل، مطالعه تطبیقی وضعیت تربیت بدنی آموزش و پرورش در ایران با کشورهای آمریکا و کانادا، نشریه پژوهشی، علوم حرکتی و ورزش، شماره ۱۲ جلد دوم، ص: ۹۷، پاییز و زمستان ۱۳۸۷.

18-Tony D'Oria, March 26, how can improve teaching practice in physical education to increase students' participation and enjoyment, 2004.

۱۹- سپاسی حسین و همکاران، بررسی وضعیت محتوای درس تربیت بدنی در مدرسه‌های راهنمایی دخترانه ایران، فصل‌نامه علمی - پژوهشی المپیک، شماره ۳ (پیاپی ۳۱)، پاییز ۱۳۸۴.

۲۰- سالمی محمد، بررسی عوامل عدم گرایش دبیران به تهیه و استفاده از طرح درس در تدریس دبیرستان‌های استان خوزستان، طرح پژوهشی، اهواز، پژوهشگاه معلمان (شورای تحقیقات)، ۱۳۸۱.

۲۱- کاتبی محمد، بررسی عوامل مؤثر بر تدریس فعال از دیدگاه مدیران و دبیران مقطع متوسطه آموزشگاه‌های شهر تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران، ۱۳۷۵.

22-Stephen J. walters, Spencer E. Boyle, & Georging L. Jones, BMC Public Health, physical activity among adolescent and barriers to delivering physical education, 2008.